

PATRIMONIUL MUZEELOR DE ISTORIE PENTRU EPOCA REVOLUȚIEI ȘI CONSTRUCȚIEI SOCIETĂȚII SOCIALISTE *

CONST. CLOȘCA

Alcătuirea fondului muzeistic pentru perioada istorică a anilor revoluției populare și a construcției socialiste în țara noastră, constituie în prezent o preocupare majoră a numeroase colective științifice din cadrul muzeelor de istorie precum și a altor cercetători. În ultimii ani s-a declanșat, pe această temă, o vie dezbatere în publicații social-politice și de specialitate, aducându-se în discuție multitudinea și complexitatea problemelor ce le ridică includerea în cadrul muzeelor de istorie (existente sau în formare) a perioadei de după 23 August 1944, până în zilele noastre.

Pentru o mai temeinică argumentare a necesității de a fi oglindită în muzeele de istorie, și epoca contemporană, înțelegând prin aceasta intervalul de timp dintre 1944 — prezent¹, considerăm necesară o scurtă incursiune în problematica istoriei despre această perioadă.

A dăinuit o vreme ideea vagă precum că istoria zilelor noastre nu poate fi socotită încă istorie, deoarece nu s-a scurs un timp de câteva zeci de ani pentru a se putea analiza lucrurile în așa-zisa perspectivă istorică, în timp ce marile transformări economico-sociale și politice obținute de poporul român pe drumul construcției societății socialiste, sub conducerea nemijlocită a P.C.R., capătă chiar din momentul concepției dimensiuni istorice.

Referindu-se la rolul mare pe care îl are cunoașterea istoriei poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază că trebuie acordată „toată atenția dezvoltării științei istorice, elaborării unei istorii care să redea în

---

* Într-o formă mult restrinsă materialul a fost publicat în *Revista Muzeelor*, nr. 6 din 1976.

¹ Autorul prezentei lucrări subscrie la ideea că pentru țara noastră epoca contemporană să fie socotită perioada de după 23 August 1944.

mod fidel evenimentele trecutului. În același timp, — subliniază secretarul general al partidului — să nu uităm, tovarăși că *poporul român e chemat să făurească în mod conștient istoria prezentă a României*².

Se atrage atenția, prin urmare, asupra faptului că asemenea transformări sînt de domeniul istoriei zilelor noastre și ca atare ele nu pot fi neglijate de „cronicarii“ contemporaneității.

Tot în această privință, a răspunderii cu care trebuie privită tratarea istorică a epocii contemporane nouă a făcut referiri organul teoretic al P.C.R. — revista „Era socialistă“ în paginile căreia și-au găsit expresie opinia justă, potrivit căreia evenimentele contemporane nu pot fi socotite în afara istoriei, lăsate numai pe seama altor discipline științifice ca socialism științific, economică, politică³ etc.

În nr. 6 din 1973, amintita revistă, „Era socialistă“, angajează o valorasă dezbatere pe tema *Istoria anilor noștri este istorie!* la care participă istorici cunoscuți ca: Mircea Mușat, Robert Deutsch, Aurel Loghin, Titu Georgescu și alții. Din atitudinea acestora, rezultă opinia unanimă că istoria zilelor noastre trebuie să o scriem noi cei care o trăim și că ea poate fi scrisă tot așa de bine și de documentat, și fără „perspectivă istorică“. În acest sens merită subliniat următorul pasaj din dezbateră amintită și anume: „Generației de istorici de azi îi revine sarcina de mare răspundere de a scrie istoria nouă a patriei noastre, istoria anilor socialismului, de a face din istorie o știință a contemporaneității“⁴. În sprijinul aceleiași idei sînt aduse argumente neîndoelnice, spre exemplu; în cuvîntul său M. Mușat evidențiază faptul că „am fost cu toții actorii și martorii atîtor mari evenimente pe care le numim istorice, dar a căror istorie nu s-a scris încă. Tocmai prin faptul că s-au desfășurat sub ochii noștri ele ne solicită interesul într-un grad mult mai înalt decît fapte petrecute cu sute de ani în urmă. Istoria, eroică și glorioasă a clasei noastre muncitoare, a Partidului Comunist Român trebuie să facă obiectul unei cercetări al cărei grad de exigență este necesar să se situeze la nivelul de însemnătate al problemelor tratate“⁵.

Această cerință majoră, privind „elaborarea“ istoriei anilor noștri, a avut rezonanță în muzeologie, care, la rîndul ei, a început să-și îndrepte pași spre realizarea unor obiective menite să oglindească, în sălile de expoziții, marile transformări contemporane.

Publicarea a numeroase lucrări privind realizarea secțiilor de istorie contemporană, subliniază importanța acestei acțiuni, contribuind, totodată, la dinamizarea măsurilor de constituire a patrimoniului pentru istoria anilor noștri, și valorificarea lui în sălile de muzeu. Menționăm doar cîteva din temele care au abordat mai direct această problemă: *Modalități de reținere muzeală a unor evenimente și realități contemporane*

² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construcției societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 1, p. 546.

³ Gh. I. Ioniță publică în *Era socialistă* nr. 6/1972 un scurt material prin care anunță o dezbatere mai amplă pe această temă.

⁴ *Era socialistă* nr. 6 din 1973, p. 25 (Din cuvîntul lui M. Mușat).

⁵ *Ibidem*.

(Marcel Faur și Ioan Marinescu)⁶; Cîteva probleme ridicate de prezentarea muzeistică a istoriei contemporane locale (Const. Cloșcă)⁷; Puncte de vedere pentru constituirea patrimoniului muzeistic de „istorie contemporană la zi” (Anghel Pavel)⁸; Organizarea secțiilor de istorie contemporană în muzeele de profil, sarcină actuală de stringentă însemnătate a înfăptuirii pentru colectivele tuturor unităților muzeistice din România (Ga. I. Ioniță)⁹; Oglindirea în muzeu a istoriei contemporane (Ion Lupescu)¹⁰; Exponatul muzeistic al istoriei zilelor noastre (Chira Jurcă)¹¹.

De asemenea, la dezbaterile acestei teme și-au adus contribuția și alți cercetători, specialiști, cu diverse ocazii ca sesiuni științifice, dezbateri în presă și reviste de specialitate etc. Drept urmare, părerea că „istoria anilor noștri nu este istorie și ca atare, această epocă să absenteze și din muzeu, este combătută de realitate.

În ultimul timp, devin tot mai numeroase unitățile muzeale care și-au inclus în tematică lor expoziții permanente, ce evocă cu succes faptul că marile transformări economice, social-politice și culturale din anii noștri sînt mărturii istorice.

Tinerele generații trebuie să cunoască principalele coordonate ale istoriei anilor noștri, rolul revoluționar al clasei muncitoare, care, împreună cu țărănimea și intelectualitatea au construit o societate nouă; să-și însușească înțelegerea faptului că instaurarea orînduirii socialiste a fost înfăptuită prin lupta aprigă a maselor populare împotriva claselor exploatare, luptă îndrămată și condusă de către P.C.R. Epoca ce a urmat actului insurrecțional din August 1944 — se subliniază în Programul P.C.R. — „a marcat începutul unei noi istorii a patriei noastre, istoria împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională, pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași”¹².

În acest sens tinerii din zilele noastre, trebuie să știe că, bucurîndu-se de roadele obținute cu trudă de generațiile mai vîrstnice, înaintașe, în procesul prefacerilor revoluționare postbelice, le revine obligația de a contribui la sporirea acestor roade, de a desăvirși opera pentru care au căzut mulți fii devotați ai poporului. Înalta conștiință cetățenească patriotică cultivată de orînduirea noastră socialistă, mobilizează generațiile tinere să realizeze mai mult decît au realizat predecesorii lor¹³.

În această direcție, pe aceste coordonate, și muzeele de istorie au o importantă îndatorire. Devine tot mai grăitoare dovada că muzeul nu poate fi numai istorie a trecutului îndepărtat, ci el trebuie să reflecte, în aceeași măsură, epoca zilelor noastre; să asigure muzeologiei viito-

⁶ Comunicare susținută în cadrul Simpozionului cu tema: *Muzeul contemporan, factor activ în realizarea educației socialiste*, ce a avut loc la Oradea în septembrie 1971. Comunicările au fost publicate în volumul cu același titlu.

⁷ *Revista Muzeelor* nr. 1, din 1972.

⁸ *Revista Muzeelor* nr. 7, din 1973.

⁹ În *slujba muzeografiei marxiste, Muzeul de istorie a P.C.R.*, București, 1974.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Programul P.C.R., p. 52.

¹³ *Era socialistă* nr. 6 din 1973. Dezbateri pe tema: *Istoria anilor noștri este istorie*. (Din cuvîntul prof. dr. A. Loghin).

rului un bogat patrimoniu și o experiență utilă. Se poate afirma, fără tăgadă, că s-a depășit de mult epoca cînd muzeele se opreau la marginea epocilor care ofereau material arheologic. Era o muzeologie amputată. Istoria țării noastre, a oricărei regiuni istorice și localități, are continuitate prin definiție. În condițiile existenței unei certe posibilități de cercetare și argumentare documentară, muzeele de istorie nu mai pot fi concepute pînă la un anumit moment, pînă la limita unei epoci, pentru ca în rest să rămînă un nedumerit semn de întrebare. Nu mai este acceptată ideea că muzeul de istorie să fie socotit sinonim cu vestigiile arheologice, precum nu putem trata într-un muzeu numai epoca contemporană, ruptă de trecutul care i-a dat naștere, care-i este suport.

În nici un caz nu se poate pune problema realizării unei epoci în detrimentul alteia de exemplu: realizarea secțiilor de contemporană pe seama celor de arheologie sau invers. Necesitatea alcătuirii unei tematicii judicioase pentru muzeele de istorie se impune cu atît mai mult cu cît între epocile istorice de pe teritoriul patriei noastre există un echilibru evolutiv, care nu permite a fi neglijat în activitatea muzeografică¹⁴. Am reținut în această privință ideea că — prin realizarea unui muzeu sau a unei secții de istorie modernă — contemporană — nu înseamnă și nu trebuie să însemne că arheologia muzeistică să-și piardă importanța, dimpotrivă, valoarea sa va crește¹⁵.

Dacă istoria poporului român ne-a dăruit un bogat tezaur de momente înălțătoare, înșiruite pe spațiul a peste două milenii de existență continuă, în prezent în patria noastră se produc transformări de o densitate în timp incomparabil mai mare ca în trecut și de o deosebită însemnătate socială. Sintem martorii unor istorice victorii pe care poporul nostru le-a înfăptuit și le înfăptuiește pentru împlinirea marelui Program al P.C.R. de construire a societății socialiste și comuniste în țara noastră. Consemnarea în sălile muzeelor a numeroase momente remarcabile din istoria zilelor noastre este o necesitate stringentă.

Într-o anchetă organizată de „Revista muzeelor” nr. 2 din 1974, pe această temă, interlocutorii și-au exprimat, unanim, părerea potrivit căreia în prezent este necesar constituirea patrimoniului de „istorie la zi”, subliniindu-se faptul că aceasta este o cerință impusă de viață, de nevoia salvării și conservării mărturiilor materiale din epoca noastră, pentru a putea fi valorificate muzeistic în scopuri cultural-educative și patriotice.

EXPONATUL. ÎNSUȘIRILE LUI.

Pentru reușita organizării expozițiilor de bază cu tematică de istorie cuprinzînd anii edificării socialismului în țara noastră cu o teme-

¹⁴ Acest fapt nu exclude evidențierea tematică a particularităților ce se impun a fi subliniate într-un muzeu sau altul în raport de momentele specifice mai importante din istoria locală.

¹⁵ Iulian Antonescu, *Implicarea secțiilor de istorie veche și medie în demonstrația științifică a muzeelor în care accentul cade pe epoca modernă și contemporană, în În slujba muzeografiei marxiste*, București, 1974, p. 72.

astă documentare, este necesar ca mai întâi să dispunem de un bogat fond de valori muzeistice. Atenția specialiștilor trebuie să fie îndreptată, în primul rînd spre constituirea patrimoniului necesar, apoi spre realizarea tematicilor. Subliniem aceasta deoarece în realizarea unor secții de istorie contemporană se pornește de la tematică. Acest fapt nu se datorește exclusiv muzeologiei, ci și unor împrejurări subiective ca și lipsei de preocupare mai veche în direcția alcătuirii unui asemenea patrimoniu. Inversînd etapele de organizare a unui muzeu sau a unei secții, realizarea este mult îngreuiată. Să împărtășim din experiența secțiilor de istorie veche în care caz nu vom întîlni nici un exemplu în care acestea să fi început cu tematica scrisă ca apoi să procedeze la alcătuirea fondului muzeal.

Potrivită sub aspectele criteriilor de selectare a patrimoniului, realizarea muzeistică a epocii contemporane nu este deloc ușoară. Cînd facercăm să stabilim însușirile pe care trebuie să le aibă un obiect pentru a deveni exponat de muzeu este necesar să avem în vedere dificultățile în a ne pronunța categoric asupra calităților muzeistice ale acestuia.

Spre deosebire de muzeele monotematice sau memoriale, cele de istorie au datoria să consemneze momente semnificative, cuprinzătoare ale unei epoci istorice. Cu o gamă „restrînsă” de obiecte trebuie să fie redată epoca sau perioada în ansamblul ei cu toate laturile vieții economice, sociale, politice și culturale. Istoricul muzeograf urmărește să surprindă acele momente care fie că au revoluționat, fie că prin amploarea și rolul lor social au căpătat însemnătate istorică.

În acest caz expонатul, selectarea lui, capătă o mare importanță. De felul cum este selectat depinde în mare măsură reușita acțiunii; „valoarea muzeului va fi cu atît mai mare cu cît fiecare expонат în parte va fi mai valoros”¹⁶. Exponatului, fie el de hîrtie sau tridimensional i se cere să aibă valoare de document și să fie o piesă expresivă din punct de vedere tematic, să sugereze actul istoric, și nu numai evenimente cu totul remarcabile, ci și procesele lente sau dinamice în transformarea societății, în evoluția ei, să reliefeze ideea călăuzitoare de progres.

Vizitînd Muzeul de istorie a R. S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu a consemnat în „Cartea de onoare”, printre altele, și faptul că „Exponatele redau veridic eroismul luptei clasei muncitoare sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru cucerirea puterii politice, triumful socialismului pe pămîntul României, înfățișează contribuția poporului român la civilizația umană...”¹⁷. Este o dovadă a faptului că realizatorii acestui mare edificiu muzeal s-au aplecat cu mîgălă și răbdare asupra obiectelor ce urmau să devină expонат muzeistic.

Observăm că, în genere, referirile, în astfel de situații, se fac mai mult la importanța pe care o are valoarea expонатului pentru muzeu.

¹⁶ I. Lupescu, *Oglindirea în muzeu a istoriei contemporane, În slujba muzeografiei marxiste*, București, 1974, p. 120—123.

¹⁷ cf. „Revista muzeelor” nr. 4 din 1972, p. 293.

Trebuie să recunoaștem că și muzeul, la rîndul lui dă expresie obiectului. Un obiect anume, chiar vizat pentru a deveni exponat, în afara acestuia, (a muzeului) reprezintă infinit mai puțină valoare. Integrat în tematica unei expoziții muzeale, același obiect capătă valoare de exponat, de „piesă rară“ prin aceea că este „obligat“ să dea expresie faptelor, se transformă, cu alte cuvinte, în mărturie istorică. De modul judicios, corect în care integrăm obiectul în tematica dată, depinde gradul valoric al expresiei muzeistice.

S-a încercat și se mai fac eforturi pentru găsirea unei definiții a obiectului de muzeu, lucru important pentru latura teoretică a problemei, mai puțin pentru cea practică, după opinia noastră.

Am reținut formularea exprimată de Lya Benjamin și Stelian Popescu¹⁸, cum că *Exponatul constituie limbajul în care se exprimă tematica muzeului* (subl. ns). Totodată găsim ca susceptibil de luat în discuție și următoarea formulă: „*Exponatul este expresia materializată a fenomenului istoric*. După cum se știe, fenomenul istoric este în genere descris, interpretat. Prin exponat același fenomen sau fenomene istorice se materializează într-un anumit fel. Printr-un exponat, noi urmărim mai întîi expresia lui istorică ca apoi să-l integrăm într-o tematică, lucru ce ni se pare nu lipsit de importanță.

Mai supunem discuției o formulare rezultată din cele două definiții enunțate mai sus și anume: *Exponatul constituie expresia materializată a fenomenului social-istoric prezentat în muzeu*.

Apreciem că o asemenea problemă, respectiv definiția exponatului, nu poate fi soluționată decît pe baza unor discuții și contribuții mai ample.

În literatura și practica muzeistică s-au conturat deja criterii privind selectarea exponatului de muzeu, criterii ce pot fi acceptate: În ceea ce ne privește, reținem în lucrarea de față ca mai importante următoarele trăsături (criterii) ce le putem întîlni la obiectul muzeistic în studiu.

Dimensiunea, „calitate“ a exponatului care nu poate fi neglijată. În cazul unor instalații cu dimensiuni mari, dar care posedă semnificații muzeistice, trebuie concepute machete pentru a putea fi introduse în sălile de muzeu. În această situație, chiar dacă nu mai avem de a face cu „originalul“, macheta capătă însușirile acestuia. Mai mult decît atît, „pe viu“, instalația, la dimensiunile ei normale, nu poate fi percepută dintr-o privire și credem că în acest caz reducerea la scară (macheta) poate fi mai avantajoasă.

Semnificația. Este știut faptul că într-un muzeu, fie el oricît de mare, nu putem expune obiecte din toate compartimentele activității social-economice. În acest caz „preferințele“ muzeologului se îndreaptă spre acele mărturii cu un grad sporit de semnificație care poate cuprinde o anumită arie de fapte, transformări, realizări etc., din epoca

¹⁸ Lya Benjamin, Stelian Popescu, *Considerații privind selecționarea și valorificarea exponatului muzeistic, În slujba muzeografiei marxiste*, București, 1974, p. 127.

respectivă. Tentația profesiei se îndreaptă spre multe valori, dar unele dintre ele, deși cu virtuți muzeale, exprimă o secvență de timp prea scurtă, ceea ce reduce din semnificație. Se cere deci și o cit mai cuprinzătoare semnificație în timp.

Atractivitate. obiectul de muzeu trebuie să stîrnească interesul, curiozitatea științifică-culturală. Afirmăm aceasta deoarece pot fi obiecte atractive, și numai atît, în timp ce la exponatul în discuție această calitate (atractivitate) trebuie să servească la întregirea celorlalte trăsături muzeistice.

Comunicativ. Un termen impropriu dar care credem că poate fi atribuit unor obiecte de muzeu și anume: acelor care predispun pe vizitator la un dialog, la meditație, studiu, rememorări, comparații. De dorit ar fi ca un număr cit mai mare de exponate să conțină asemenea virtuți.

Aceste calități îi dau exponatului o altă, și anume, aceea de **înscrisoare în profilul tematic** al muzeului de istorie. Aria largă de cuprindere a acestor muzee obligă la o selecție riguroasă întrucît sînt obiecte care pot fi cuprinse mai curînd în expoziții tehnice, să spunem, sau etnografice.

Din ce s-a enunțat pînă aici nu avem pretenția de a fi elucidat problema, în ceea ce privește calitățile unui obiect de muzeu; de a fi formulat definiții. Considerăm că, deocamdată, nu poate fi vorba de o apreciere exactă, monotematică, întrucît domeniul este extrem de vast și pot apărea obiecte cu valențe noi sau să descoperim pe parcurs asemenea valențe la exponatele cunoscute.

Categorii tematice de exponat

În stabilirea valorii muzeistice a unui obiect din epoca contemporană, riscul este de neîntîrnat. Dacă pentru epocile mai vechi „efortul” constă în a selecta dintr-un număr de obiecte pe cel mai semnificativ, pentru „istoria la zi”, prima întrebare care se pune, în majoritatea cazurilor, este aceea dacă piesa vizată poate deveni exponat de muzeu. În asemenea situații sîntem nevoiți să acceptăm ideea că e bine să adunăm mai multe obiecte de interes muzeistic și să nu ne pripim atunci cînd trebuie să notăm valoarea muzeistică a acestora. Multe din cele care la prima vedere par lipsite de importanță pot deveni, după un studiu atent, exponate de bază, precum se poate întîmpla și contrariu; un obiect să aibă valoare muzeistică aparentă.

Pentru o mai bună organizare a depistării valorilor muzeistice din epoca contemporană se impune gruparea lor astfel:

I. Pe genuri de obiecte cum ar fi (1) mărturii tridimensionale, (2) tipărituri, (3) fotografii, film diapozitive, (4) sonorizante (benzi de magnetofon, discuri).

II. Pe domenii de activitate, spre exemplu: (1) Viața politică, documente de partid și de stat, (2) Activitatea în domeniul economic, (3) Viața social-culturală, (4) Memorialistica, (5) Presă-tipărituri, (6) Diverse.

În ceea ce ne privește, optăm pentru cea de a doua modalitate de departajare a multitudinii de exponate ce ne-o oferă „istoria anilor noștri”, (respectiv, II).

1. Documente avînd un caracter mai cuprinzător, în care am include hotărîri și directive centrale cu caracter intern; mărturii privind activitatea internațională a României socialiste; aspecte foto de la manifestări deosebite ca: Congrese și Conferințe ale P.C.R., U.T.C., sindicate, sesiuni ale M.A.N. congrese și Consfătuiri pe ramuri de activitate etc.; mărturii care să oglindească activitatea conducerii centrale de partid și de stat. Tot aici pot fi incluse documente emise de organele locale hotărîri ale conferințelor orașenești și județene; hotărîri elaborate de către sesiuni ale consiliilor populare. Imagini foto din timpul vizitelor conducătorilor de partid și de stat în diferite localități din țară; ale reprezentanților locali aleși în organele centrale de partid și de stat; obiecte ale acestora ca mandate de delegat, legitimații, insigne, bloc-notesuri cu însemnări ca deputați, delegați etc.

2. O altă grupare importantă de mărturii muzeale se poate face pe tema *activitatea economică*. Avem în vedere dovezi privind evoluția celor două ramuri principale ale economiei noastre naționale; industria și agricultura. Printre obiectele care considerăm că pot fi edificatoare în ceea ce ne privește notăm acte de constituire (hotărîri ale organelor centrale sau locale privind înființarea de noi unități economice); prototipuri (machete) de noi instalații industriale mașini și utilaje (planuri sau schițe ale acestora); produse cu seria zero, unelte de producție cu semnificație aparte; imagini foto-film din viața întreprinderii sau unității agricole (aspecte din procesul muncii, chipuri de frunzași, eroi ai muncii socialiste adunări ale salariaților sau membrilor cooperatori, imagini de ansamblu ale unor importante construcții); diplome privind participarea produselor pe piața internațională, brevete de invenții, chemări sau răspunsuri la întrecerea socialistă, contracte de muncă distincții obținute de întreprinderi sau colective fruntașe, (ordine și medalii ale R.S.R., steaguri) și altele.

3. Mărturii privind *activitatea social-culturală*. În acest domeniu fotografia capătă o pondere mai mare. De înregistrat imagini foto ale noilor ansambluri de locuințe și construcții-edilitare, edificii social-culturale, din timpul manifestărilor cultural-educative. Totodată, pot fi notate ca prezentînd interes deosebit, distincțiile obținute de diferite formații, diplome sau medalii decernate acestora la concursuri; afișele-program, mențiuni în presă.

În cazul centrelor universitare, de consemnat muzeistic tot la acest grupaj. Avem în vedere lucrări mai importante din domeniul științei, descoperiri rezultate din cercetarea științifică, imagini foto din viața și activitatea studenților, publicații ale acestora.

Tot la viața social-culturală, de urmărit creația literar-artistică; opere literare, machete ale unor monumente de artă plastică, tablouri (pictură), ilustrînd viziunea artistului despre epopeea contemporană. Mai notăm mărturii din activitatea muzeistică; șantiere arheologice, organizarea de muzee și expoziții, manifestări cultural-educative. În

...acestei grupări de exponate considerăm că pot fi incluse și mărturii din domeniul sportului în care trebuie avute în vedere trofee, programe competiționale, imagini fotografice ale confruntărilor sportive importante, ale dotărilor cu săli și aparatură modernă.

4. *Memorialistică.* În aceeași măsură muzeologul trebuie să se ocupe de selectarea de mărturii ale unor personalități ca scriitori, oameni de știință, activiști de partid și de stat, artiști ș.a. Între obiectele mai de preț și ușor de obținut, notăm cărți, manuscrise, autografe, cărți de vizită, însemnări, distincții, insigne, fotografii cu imagini din activitatea acestora, mărturii despre ei, înregistrări pe bandă și discuri, peliculă de film, obiecte personale.

5. Nu pot fi omise din patrimoniul muzeistic *ziarele și alte tipărituri*. Sint necesare colecții ale principalelor gazete la toate domeniile de activitate. De asemenea, a nu se neglija ziarele de uzină, de șantier, reviste literare, alte tipărituri ca : afișe, litouri, materiale de propagandă etc. Deși ar putea fi inclusă și în categorii pe genuri de activitate, *presa* trebuie grupată aparte întrucât poate fi înmănușiată în colecții pe titluri și ani, ceea ce ușurează mult atât depozitarea cât și cercetarea.

6. *Diverse.* La această categorie pot fi incluse multe alte genuri de exponate care au tangență mai puțină cu grupările menționate mai sus. Între acestea notăm : bancnote, însemne ale unor organizații sau societăți ; programe-invitații, afișe, cocarde etc., emise cu prilejul unor manifestări aniversative sau alte ocazii. De asemenea, imagini foto din viața cotidiană, de la diverse adunări, demonstrații sau manifestații. Tot aici am include și seturi complete cu distincțiile de stat ; uniforme militare, gărzi patriotice, pionieri, pregătirea militară a tineretului ; insigne, timbre etc.

Recurgînd la o astfel de grupare, am avut în vedere posibilitățile actuale de investigare și includerea lor în patrimoniul muzeal. Aceasta nu exclude alte modalități ¹⁹.

Dintre multiplele aspecte pe care le ridică împatrimonierea valorilor de istorie contemporană, două ni se par deosebite, mai aparte, și anume : unul este acela al acțiunii de cercetare-depistare și reținere a mărturiilor care evocă viața nouă a poporului nostru, eroismul în opera de edificare a societății socialiste în România, conducerea de către partid a întregii activități politice social-economice și culturale. Mai pe scurt, oglindirea istoriei anilor noștri. Cel de-al doilea aspect, care de regulă scapă cercetărilor noastre, se referă la necesitatea de a fi recuperate valori muzeistice aparținente unor vremi trecute dar încă contemporane nouă. Ne gîndim la imagini foto sau filme ale vechilor așezări, construcții edilitare și de locuit, care se împuținează cu repeziciune,

¹⁹ În legătură cu categoriile de obiecte care pot constitui patrimoniul de istorie contemporană, a se vedea Anghel Pavel, *Puncte de vedere pentru constituirea patrimoniului muzeistic de istorie contemporană la zi*, în *Revista Muzeelor* nr. 5 din 1973, pag. 462 ; precum și ancheta organizată tot de *Revista Muzeelor* și *monumentelor* nr. 2 din 1974 (din opiniile tovarășului I. Ardeleanu), p. 17.

locul lor fiind luat de construcții noi moderne ; expresie a marilor transformări din anii socialismului. De asemenea, se mai păstrează încă instalații vechi, unelte de muncă, obiecte de uz casnic, îmbrăcăminte etc.

Satele patriei noastre prind contururi noi, radical schimbate față de ce a fost până în prezent. Chiar dacă etnografia conservă ceea ce poate intra în tematica muzeelor de etnografie, muzeologii-istorici au obligația să conserve imagini de ansamblu și detalii ale satului de altădată.

Pot fi date încă multe alte exemple în acest sens. Ne exprimăm convingerea însă, că ingeniozitatea muzeografică va găsi soluții de împatrimoniere și a unui astfel de material deosebit de bogat și util pentru muzeele de istorie. Se cere însă și aici o selecție judicioasă și competentă.

Modalități de constituire și sporire a colecțiilor

Problema constituirii patrimoniului pentru istoria anilor construcției socialiste are o anume particularitate față de celelalte perioade istorice și anume, aceea că mijloacele și căile prin care muzeologul urmează să obțină obiectele vizate pentru a deveni exponat de muzeu sînt în genere necunoscute, nestudiate, din care cauză gradul de dificultate este mult mărit. Avem de a face, în acest caz, cu o nouă manieră de investigare și cercetare în domeniu. De data aceasta nu putem recurge la arheologie sau la politica de achiziții în maniera și intensitatea cunoscută. Mijloacele, metodele care se impun în cazul istoriei contemporane sînt : *prin transfer, obținerea directă în cazul imaginilor fotografice sau film, colecția (abonamentul), donația, procurare pe cale financiară (comert)*, etc. De data aceasta, muzeologul trebuie să investigheze direct la „sursă“, în marea majoritate a cazurilor, adică întreprinderea instituția, personalitatea etc.

Specialistului în această perioadă i se cer calități în plus, deosebite. El trebuie să dovedească prezență de spirit, combativitate, o bogată informare. Se impune să-și cultive relații cu cît mai multe personalități, conducători ale întreprinderilor și instituțiilor etc. În fiecare întreprindere există numeroase mărturii susceptibile de împatrimoniere. Este nevoie însă de o muncă sirguincioasă pentru a le depista ca apoi să ne putem fixa asupra lor și a stărui în aducerea la muzeu.

Cînd s-a început organizarea, în forma actuală, a Muzeului de istorie a Moldovei, în 1968, pentru secția de contemporană nu exista nimic în ceea ce privește patrimoniul. S-a dibuit la început, resimțindu-se lipsa de experiență, dar, au fost găsite în scurt timp modalități și „surse“ de realizare a fondului muzeistic pentru perioada în discuție.

Considerăm util a exemplifica în cele ce urmează cu unele din situațiile întîlnite în această activitate.

În căutările noastre, am aflat că Administrația presei locale „Flacăra Iașului“, intenționa să abandoneze mai multe colecții de ziare și clișee fotografice propuse a fi predate la „topit“. Intervenția promptă a muzeului a salvat adevărate valori muzeistice. Astfel, au intrat în patrimoniul muzeului un număr mare de colecții ale unor ziare locale provenite

de la toate județele din Moldova ca și de la fostele regiuni și raioane. De asemenea, între clișeele „Achiziționate” pe aceeași cale am selectat imagini deosebit de valoroase rezultate din întreaga perioadă și din cele mai diferite domenii de activitate.

O colecție asemănătoare, s-a procurat de la Cabinetul județean Iași al P.C.R. care din lipsă de spațiu de depozitare ni le-a oferit cu generozitate, în urma intervenției la timp a muzeologului. Altfel erau destinate „topirii”. În acest fel, aparent simplu, întreaga perioadă de după 23 August 1944, a fost „acoperită” cu mărturii documentare din presă și imagini foto.

Din biblioteca sindicală a Comitetului județean Iași al P.C.R. supusă trierii în scopul scoaterii din uz a unor lucrări „vechi”, „depășite”, am reținut un fond valoros de cărți, reviste și broșuri deosebit de utile pentru muzeu, multe din ele cu valoare documentară, cum ar fi de exemplu : broșura în care a fost publicată Rezoluția Conferinței regionale Moldova a P.C.R. din august 1945, broșuri cuprinzând lucrările Conferinței Naționale a P.C.R. din oct. 1945 și Congresul I al P.M.R. (IV al P.C.R.), Statutul P.C.R. elaborat la Conferința Națională a P.C.R. din oct. 1945 și multe alte documente asemănătoare.

De la Combinatul de fibre și fire sintetice Iași s-a obținut macheta unei instalații a fabricii precum și alte mărturii privind munca și succesele acestui colectiv, ca : mostre de produse, imagini foto, diplome ce atestă competitivitatea produselor fabricii peste graniță. Exponate asemănătoare s-au obținut și de la Săvinești, „Cetatea reionului”. Altele, de la Bacău, „Letea”, Laminorul de țevi de la Roman, Fabrica de rulmenți din Bîrlad etc.

Fabrica de antibiotice din Iași, una dintre primele realizări economice de amploare ale orînduirii noastre socialiste, este prezentă în sălile Muzeului de istorie a Moldovei cu produse fabricate în primul an de existență al acestei unități, alături de care sînt expuse ultimele realizări ale acesteia. De asemenea, a fost donată muzeului macheta reprezentînd această fabrică așa cum arăta ea în 1955, cînd a intrat în funcțiune. În prezent Fabrica de Antibiotice Iași are o cu totul altă înfățișare, ca urmare a modernizării și extinderii ei.

Un alt exemplu : Cunoscîndu-se faptul că la Iași urma să intre în funcțiune, în 1974, o nouă întreprindere de aparate radio, „Tehnoton”, Muzeul politehnic din cadrul Complexului muzeistic, a urmărit din vreme ca atunci cînd vor fi fabricate primele aparate cu marca respectivă, să se repartizeze și pentru muzeu 1—2 exemplare. În patrimoniul acestui muzeu există în prezent o valoroasă piesă (aparat de radio) purtînd marca „Tehnoton” Iași ²⁰.

²⁰ În acest caz apare o nouă problemă, susceptibilă de discuții, și anume aceea a priorității muzeului căruia să-i revină o anume piesă în cazul că nu există, sau nu se pot obține mai multe exemplare. În exemplul dat, îndreptățit este Muzeul politehnic, avîndu-se în vedere că acest muzeu pregătește o secție de istoria telecomunicațiilor. Rămîne ca Muzeul de istorie să stăruie pentru obținerea unui alt exemplar. Este posibil să apară și situații cînd Muzeul de istorie să fie îndreptățit la împatrimonierea unei astfel de piese, dacă ea nu face obiectul de studiu și exponat al unității muzeale care l-a obținut. După opinia noastră,

În muzeu este expusă o machetă reușită a primului cargou de 15000 t. construit la Șantierele navale din Galați. Executată de un navomodelist, macheta întrunește calități de prototip în miniatură. În acest sens, am dori să atragem atenția asupra faptului că realizarea unei machete pentru o întreprindere sau instalație este foarte dificilă. În muzeologia românească s-a încetățânit obișnuința ca atunci cînd este nevoie de o machetă, muzeul beneficiar se adresează întreprinderii de stat „Decorativa” — București, singura în drept să execute astfel de lucrări. Trebuie să avem în vedere însă că pentru epoca contemporană posibilitățile acestei întreprinderi sînt limitate atît din punct de vedere tehnologic cît și ca acces la anumite surse de documentare necesare. De aceea este recomandabil a se urmări și insista în obținerea machetelor existente la întreprinderi, uitate, în majoritatea cazurilor, prin cele mai întunecate colțuri de magazie sau depozite.

În domeniul agriculturii am apelat la resortul propagandă din cadrul Uniunilor județene ale C.A.P., cu ajutorul cărora s-au obținut, mai ușor, numeroase exponate ca : distincții, steaguri de unitate fruntașă, insigne, diplome, fotografii inedite etc. Toate acestea constituind dovezi grăitoare pentru viața și activitatea satului socialist. De asemeni, „Casele agronomului”, județene, dispun de multe materiale ce pot fi incluse în patrimoniul muzeistic. Evident, nu poate fi neglijată sursa primă care este unitatea agricolă, cooperatistă sau de stat.

În urma investițiilor noastre am reușit să scoatem la iveală foile volante, de dimensiuni mici (20×30 cm) ale ziarului „Flacăra Iașului”, tipărite în sate, în timpul campaniei de încheiere a colectivizării²¹. Acestea prezintă astăzi un interes deosebit. Urmărindu-le cu privirea, citindu-le rîndurile scrise pentru fiecare pas făcut cu hotărîre spre socialism de către țaranul nostru, vizitatorul poate înțelege profunzimea procesului social-economic ce se plămădea în lumea satelor în acei ani.

Asociațiile sportive precum și Uniunile județene pentru cultură fizică și sport păstrează în colecțiile lor frumoase trofee cu ajutorul cărora putem ilustra în muzeu condițiile deosebite și grija de care se bucură sportul în țara noastră, în anii socialismului.

De asemenea, la căminele culturale și casele de cultură, a căror activitate s-a făcut cunoscută prin succesele repurtate de formațiile artistice ale acestora, în cadrul a numeroase confruntări de prestigiu, sînt adunate dovezi ca : diplome, distincții, plachete medalii etc. și care trebuie, după opinia noastră să se afle mai curînd în sălile de expoziții unde pot fi văzute și apreciate de un public numeros.

---

cel mai important lucru este îmbogățirea patrimoniului muzeal, indiferent de profil, iar în cazul unor cerințe prioritare, să existe înțelegere din partea celor care urmează să cedeze un minimum de obiecte de care un alt muzeu are absolută nevoie.

²¹ Au fost organizate echipe ; un tipograf și un gazetar care concepeau și tipăreau această foaie cu ajutorul unei mașini de tipărit deplasată și ea pe teren.

Asemenea posibilității stau adesea la îndemina muzeologului specialist în istorie contemporană. Se cere numai ca acesta să fie întreprinzător, ingenios în a depista la vreme aceste „comori” muzeistice și a le aduce în sălile de expoziție.

Cu anumite ocazii (aniversări etc.), se organizează pe plan local, de către organele de partid sau consiliile populare județene, chiar și unele întreprinderi, expoziții temporare cu tematică vizînd realizările în diverse domenii, pe o anume perioadă, din anii construcției socialismului. Este un prilej deosebit de a studia ce anume poate fi trecut pe lista expozitelor de muzeu, apoi de stăruit pentru obținerea a ceea ce trebuie inclus în patrimoniul muzeal.

În 1964, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la eliberarea patriei, s-au organizat la toate reședințele de regiuni din acea vreme, expoziții menite să redea succesele obținute de poporul nostru pe drumul edificării socialismului în patria noastră. Dacă s-ar fi păstrat parte din acel material expus atunci, majoritatea muzeelor noastre ar fi dispus astăzi de un patrimoniu apreciabil pentru epoca contemporană.

Muzeologul trebuie să-și îndrepte atenția în aceeași măsură spre persoane care datorită activității lor trecute sau prezente, sînt în posesia unor mărturii ca urmare a participării la diferite evenimente: delegați la Congresele și Conferințele P.C.R., începînd cu Conferința Națională din octombrie 1945 pînă la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., deputați ai M.A.N., participanți la alte manifestări politice, economice, științifice sau culturale.

În colecțiile Muzeului de istorie a Moldovei au intrat și mărturii privind activitatea unor iluștri profesori universitari și oameni de știință ca Radu Cernătescu, Al. Myller, Ștefan Procopiu, Theofil Simenschy și alți. Între aceste mărturii amintim cursuri universitare, lucrări științifice, distincții de stat, obiecte personale.

Ne-am folosit de cîteva exemple pentru a sugera doar existența unor posibilități în constituirea patrimoniului muzeal pentru „istoria la zi”. Numărul lor poate fi mult mai mare. Totodată, pot apărea încă multe alte modalități și mijloace, pe măsura intensificării muncii de investigare și formare a colecțiilor necesare ilustrării muzeistice a acestei perioade.

Rezultă, așadar, că patrimoniul pentru istoria anilor noștri se poate realiza aproape în exclusivitate prin antrenarea unităților economice și instituțiilor în funcțiune, prin mobilizarea la o contribuție activă a unui larg colectiv de colaboratori participanți la diferite evenimente, precum și alte persoane: specialiști, cadre didactice, tineret, pionieri ș.a.²²

Dar, ceea ce se impune cel mai mult, este prezența activă a muzeologului, a cercetătorului de „istorie la zi”, acolo unde se realizează bunuri materiale, unde se creează, unde se demolează pentru a se ridica noi edificii; peste tot, cu aparatul foto sau de filmat, pentru a surprinde

²² În această privință a se vedea și dezbaterile pe tema: *Constituirea patrimoniului muzeistic de „istorie la zi”*, în *Revista muzeelor și monumentelor* nr. 2, 1974 (din intervenția tovarășului Ion Ardeleanu).

clipe ce pot deveni mărturii trainice ale istoriei unei societăți mărețe. societatea socialistă.

Este adevărat că sînt cazuri cînd muzeologul nu găsește bunăvoință la cei solicitați să concure la o astfel de acțiune. Există situații cînd obiecte deosebit de valoroase, cu valențe muzeistice, stau închise în seifuri sau „vitrine” din cabinetul directorului de întreprindere, care din prea mult zel pentru unitatea ce o conduce sau din necunoașterea Legii patrimoniului nu consimte să transfere asemenea mărturii istorice muzeului. De altfel, în această privință trebuie să recunoaștem că nu s-a făcut prea mult pe linia popularizării și cunoașterii Legii nr. 63 din 1974, privind ocrotirea patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România, care subliniază între altele că „...bunurile din patrimoniul cultural național de importanță deosebită se păstrează, se conservă, se valorifică științific și se pun în circuit public în unități de stat — muzee, colecții și biblioteci”²³.

La acest capitol, șocotim necesar să stăruim asupra legii amintite, întrucît ea vine în ajutorul și a specialiștilor din muzee, care se ocupă de istoria contemporană. Spre exemplu art. 5 al acestei legi precizează clar următoarele. „Constituirea, ocrotirea, cercetarea și punerea în circuit public a patrimoniului cultural național constituie o îndatorire patriotică a tuturor membrilor societății...”²⁴. Este necesar numai ca muzeograful să știe să se folosească de spiritul și prevederile acestei legi. „Patrimoniul cultural al R.S.R. — se subliniază în articolul 3 — aparține prin valoarea sa culturală, poporului, face parte din avuția societății socialiste”²⁵.

Adevărat că din conținutul Legii 63/1974 se desprind îndeosebi precizări privitoare la epocile istorice mai vechi, dar o parcurgere atentă a textului acesteia scoate în evidență faptul că nu s-a neglijat nici epoca ce ne interesează. Așa spre exemplu, art. 1 aliniatul „b” definind valorile ce sînt susceptibile împatrimonierii se referă și la „alte bunuri cu caracter de unicat sau de mare raritate reprezentative pentru anumite epoci, instituții, evenimente sau personalități...”²⁶, ceea ce include, după opinia noastră și perioada istorică de care ne ocupăm. De asemenea, articolul 5 se referă la obiecte și bunuri cu semnificație istorică, deci muzeală pentru prezent; epoca edificării societății socialiste. Avem în vedere aliniatul care cuprinde următoarele: „Patrimoniul cultural național se dezvoltă prin noi descoperiri ale vestigiilor istorice sau monumentelor naturii, prin noi creații artistice și tehnice...”²⁷ (subl. ns.). Iată așadar că Legea ocrotirii patrimoniului cultural național are în vedere toate perioadele istorice, urmărindu-se prin aceasta constituirea unor colecții muzeale unitare cît mai bogate, care să reflecte permanența, continuitatea

²³ Legea nr. 63 din 1974, privind ocrotirea patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România, București 1974.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*.

tea și unitatea materială și spirituală a poporului român din cele mai îndepărtate timpuri pînă în zilele noastre.

Este locul și momentul să amintim că oficiilor județene ale patrimoniului cultural național le revine sarcina să ia „măsuri pentru depistarea și luarea în evidență ca bunuri susceptibile a intra în patrimoniul cultural național a pieselor cu valoare științifică și tehnică, unicate sau piese din seriile mici, piese cu valoare de inovație, mașini și utilaje vechi, material documentar privind dezvoltarea tehnică etc.”.

Urmare acestui fapt se impune, după opinia noastră, o analiză atentă la nivelul oficiilor județene în urma căreia să se stabilească măsuri concrete privind impatrimonierea unor astfel de valori. În legătură cu aceasta ne exprimăm părerea că pentru realizarea în bune condițiuni a acestui capitol din muzeografia noastră; respectiv constituirea și dezvoltarea patrimoniului muzeal pentru epoca revoluției și construcției socialiste, se cere ca spre deosebire de alte epoci — să se realizeze o conlucrăre permanentă și fructuoasă între specialistul de istorie contemporană și conservatorul din cadrul oficiului județean al patrimoniului.

Nu este în intenția noastră, nici n-am fi în măsură, să facem o analiză a modului în care indicațiile cuprinse în prevederile legii 63/1974 au fost transpuse în realitate, totuși, ceea ce ne putem îngădui, este aducerea în discuție a unei asemenea probleme.

În altă ordine de idei privitoare la modalitățile și fazele de alcătuire a fondului de obiecte muzeale pentru această perioadă, dorim să ne referim și la un aspect care, credem că nu poate fi lipsit de interes, și anume acela al autoinformării operative și permanente a specialistului în istorie contemporană. Acesta trebuie să cunoască din vreme principalele obiective economice și sociale ca și cele mai importante activități politice și culturale ce urmează să se realizeze sau să aibă loc în județul respectiv. În acest scop este bine ca muzeograful să se afle într-o permanentă legătură cu factorii de răspundere din județ; în primul rînd Comitetul județean al P.C.R., Consiliul popular județean, Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, Direcția agricolă, Uniunea județeană a Cooperativelor de Producție, etc. Acest lucru este de mare importanță deoarece la aceste nivele se concentrează toate acțiunile și manifestările mai importante din județ și ca urmare se poate acționa repede și eficient. În același timp, de la acest nivel se poate face o primă selecție a ceea ce se intenționează să se aducă în muzeu. Cunoscînd de la început ce unități economice mai însemnate vor intra în funcțiune, ce manifestări politice sau culturale se preconizează, ne putem fixa asupra celor mai semnificative mărturii și ca urmare să se intervină pentru aducerea lor la muzeu.

Pentru determinarea unei munci cît mai eficiente în domeniul constituirii și dezvoltării colecțiilor de valori muzeale pentru istoria contemporană, se simte nevoia unui sprijin mai substanțial din partea comitetelor județene pentru cultură și educație socialistă în sensul ur-

măririi mai îndepărate a modului cum sînt fructificate prevederile legii privitoare la ocrotirea patrimoniului.

Trebuie avut în vedere faptul că muzeele centrale și zonale nu-și pot îngădui desfășurarea unor acțiuni încît să cuprindă toată aria tematică a muzeului respectiv. Se impune găsirea unei soluții de conlucrare eficientă cu muzeele județene și locale care să ducă la sprijinirea acțiunii de constituire și îmbogățire a patrimoniului la muzeele zonale și centrale, respectiv exemplare ale unor expozite reprezentînd istoria locală să parvină acestora din urmă prin bunăvoința și strădania muzeelor locale ; și invers în anumite situații.

Volumul deosebit de mare și riguros științific la secțiile de istorie contemporană impune ca încadrarea cu personal de specialitate să se facă din punct de vedere numeric la nivelul celorlalte secții — veche și feudală. De asemenea, este de dorit ca cei ce urmează să lucreze în acest sector să dispună de o pregătire deosebită în specialitate. Așa cum pentru istoria veche se pretinde stagiul în arheologie, tot la fel și în cazul istoriei contemporane, să fie repartizate cadre cu preocupări, de pe băncile facultății în această disciplină, în care să-și fi susținut și examenul de stat.

Dat fiind faptul că ne aflăm încă la începutul activității de constituire a patrimoniului pentru epoca contemporană, considerăm că sînt binevenite schimburi de păreri între muzeologi pe plan național sau zonal. Aceasta ar corecta la vreme unele neajunsuri și ar impulsiona acțiunea de formare și îmbogățire a colecțiilor destinate să oglindească istoria anilor noștri. De asemenea, ar scoate la iveală noi date privind modalitățile de investigare și împatrimoniere. Un prim pas în această direcție l-a făcut Muzeul de istorie a Moldovei, care a organizat deja împreună cu „Revista Muzeelor“ o dezbatere pe tema acestei lucrări (31 mai 1977). Prezența muzeografilor de la muzeele din Bacău, Botoșani, Vrancea, Vaslui și Iași, precum și participarea lor la discuții pe marginea unor teme susținute de colegii de la „Revista Muzeelor“ și Muzeul de istorie a Moldovei, confirmă interesul cu care este privită și urmărită problema constituirii și îmbogățirii patrimoniului muzeal istoric pentru epoca construcției socialiste în țara noastră.

Este de dorit ca acțiunile începute în această direcție să se generalizeze și să capete un caracter permanent și organizat. Selecționarea, conservarea și valorificarea mărturiilor care pot reflecta prezentul istoric, constituie o funcție nouă și deosebit de importantă a muzeului contemporan. O asemenea obligație profesională nu poate fi nici pe departe limitată sau sporadică, precum nu poate privi exclusiv muzeografia din domeniul respectiv. Fără eforturi speciale, și ceilalți muzeografi, îndeosebi acolo unde nu există secții de contemporană, trebuie să se preocupe de împatrimonierea valorilor muzeale reprezentînd istoria edificării societății socialismului, a rolului conducător al partidului comunist, a eroismului dovedit de întregul nostru popor în lupta și munca pentru o patrie socialistă, liberă și independentă.

LE PATRIMOINE DES MUSÉES D'HISTOIRE POUR L'ÉPOQUE DE LA RÉVOLUTION ET DE LA CONSTRUCTION SOCIALISTE

R é s u m é

L'article met en discussion les moyens de constitution des collections muséales reflétant l'histoire contemporaine. On démontre ici qu'on peut bien représenter cette époque dans un musée d'histoire. On analyse en détail les possibilités de réalisation d'un tel patrimoine et on détermine les catégories d'objets caractéristiques pour cette époque. Utilisant l'expérience du Musée d'histoire de la Moldavie, qui depuis 1974 a une section d'histoire contemporaine, l'auteur donne des suggestions pour les autres musées récemment constitués.